

- 1 שלאחרי העבודה של אברהם אבינו במשך תשעים ותשע שנה, הגיע להחלטה (שלא זו בלבד שחסר לו
2 עוד ענין, וענין עיקרי, אלא) שחסר לו גם-כן בכל שאר עבודותיו הקודמות; הוא צריך למול את עצמו,
3 בכדי לפעול גם בכל עבודותיו הקודמות, שיהיו בשלימות.
- 4 וזוהי הוראה לכל אחד ואחד, שככל שיהיה גדול, הרי - כל זמן שלא הגיע עדיין למדרגת "בן מאה"
5 - לא זו בלבד שעדיין לא סיים עבודתו, וצריך לעבוד עבודה נוספת ועבודה עיקרית, אלא הוא צריך גם
6 לפעול שלימות בכל עבודתו הקודמת.
- 7 טז. כאמור לעיל, יש במאמר ה'צמח צדק' ב' נוסחאות, ואף-על-פי שהנוסחאות הם מפי המספרים
8 (כנ"ל), מכל-מקום, כיון שב' הנוסחאות סופרו על-ידי רבי, נשיא בישראל, על כן צריך לומר שיש הוראה
9 מב' הנוסחאות, ושכלל נוסח ישנו חידוש (שאינן בזולתו), שלכן יש צורך בב' הנוסחאות.
- 10 ואינו מובן, מהו החידוש בנוסח הראשון (יהודי - סתם) על השני (- צדיק): כיון שאומרים (בנוסח
11 השני) שאפילו "יהודי צדיק" - (שהרי גם קודם המילה היה אברהם צדיק⁷⁸; ורק התואר "תמים" ניתוסף
12 לו על-ידי המילה⁷⁹) - זקוק להחלטה שעליו למול את עצמו, הרי יהודי שאינו צדיק בודאי זקוק להחלטה
13 זו, שהרי "יש בכלל מאתיים מנה"⁸⁰. ואם-כן מהו החידוש בנוסח הראשון⁸¹?
- 14 ויובן על-פי האמור לעיל, שמצות מילה היתה הכנה למתן-תורה:
15 החידוש במצוות שלאחרי מתן-תורה - ועל-דרך-זה גם של מצות מילה - לגבי המצוות שאברהם
16 קיים לפני-זה הוא, שמצוות אלו הם מצד כח הבורא, כח המאציל (לא כמו קיום המצוות שלפני-זה שהיה
17 רק בכח הנבראים).
- 18 ולכן, בנוסח הראשון אינו אומר תיבת "צדיק", כי לגבי ענין זה שנפעל על-ידי מצות מילה, אין
19 חילוקי דרגות⁸²; לא זו בלבד שלא נוגע אם הוא צדיק או שאינו צדיק (וכידוע שלגבי ה'מאציל', עולם
20 האצילות - ולפעמים מובא גם הלשון 'אדם-קדמון' - ועולם העשיה שוין⁸³), אלא ההחלטה צריכה לבוא
21 לא מצד המקום בנפש שבו שייכים חילוקי דרגות (ואדרבה: כדי לקבל גילוי בחינת מאציל, צריך להתבטל
22 ממדרגותיו. ובמכל-שכן ממה שמצינו⁸⁴ בנוגע לרבי זירא, שהיה צריך לשכות תלמוד בבלי כדי שיוכל
23 לתלמוד תלמוד ירושלמי).
- 24 וזהו הביאור בב' הנוסחאות: הנוסח הראשון מדבר על הענין כפי שהוא לאמיתתו - מצד המאציל,
25 שלגביו עולם האצילות ועולם העשיה (שבעולם ושבאדם) שוין. והנוסח השני מדבר כפי שהענין הוא
26 מצד הרגש הנבראים, ובהרגש הנבראים הרי זה חידוש שאפילו צדיק צריך למול את עצמו.
- 27 יז. ההוראה מהנ"ל אלינו - לאחרי מתן תורה - היא:
- 28 על-ידי כל מצוה - מלשון צוותא וחיבור²⁹ - נעשים מאוחדים עם הקב"ה בתמידות, כפי שאומר רבינו
29 הזקן⁸⁵ "ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד".
- 30 ויחוד זה שנעשה על-ידי קיום המצוות הוא אצל כל יהודי, כדברי הגמרא⁸⁶: אפילו פושעי ישראל
31 מלאים מצוות - מלשון צוותא וחיבור. שלכן אומר כל אחד מישראל הנוסח דברכת המצוות, ובשם
32 ומלכות (דהיינו שאין בזה ספק וספק ספיקא⁸⁷) - לא רק את התיבות "מלך העולם", אלא גם - "אלקינו"
33 (אלקה שלנו) ו"אשר קדשנו במצוותיו וצונו" (מלשון צוותא וחיבור).

בהחלטתו כל חידוש ועבודה וגם כשיחליט שצריך להמול, אינו ראוי לוירא כו'.

(83) ראה לקו"ש שם ס"ע 90. וש"נ.

(84) ב"מ פה, סע"א. ונת' בד"ה זה היום תרס"ו ואילך (המשך תרס"ו ע' יג ואילך). ד"ה יחינו מיומיים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קמו, א. סה"מ תרצ"א ס"ע רמח ואילך) בסופו.

(85) תניא פכ"ה.

(86) ברכות נז, א. וש"נ.

(87) ראה תניא אגה"ת פ"א.

(78) תנחומא (בובער) לך כו: "יחידו של עולם והי' צדיק".

(79) לך לך יז, א ובפרש"י.

(80) ב"ק ער, א. ב"ב מא, ב.

(81) בנוגע להשכר (שראו ל"וירא אליו ה'") - הרבותא יתור בכך צט' שנה סתם, שגם החלטתו מביאה שכר זה. אלא שיש לבאר רבותא גם בנוגע לעבודתו.

(82) ומה שגם בנוסח זה אומר: "א איד צו ניין און ניינציק יאָר", שהכוונה בזה היא שעבד עבודתו 99 שנה כנ"ל - אינו בשביל החידוש אשר גם הוא צריך להחליט שעליו להמול (כי מצד המאציל אין כל חידוש בזה), כי אם - לפי שבלא זה, אין